

שיחות אל יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת וארא

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

לקחי מוסר מפרשיות גלות מצרים[°]

מעשים הטעונים בירור

ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וגו' ותאמרנה איש מצרי הצילנו מיד הרועים (שמות ב, טו–טז). וז"ל המדרש (תנחומא שמות יא) וכי בדמות איש מצרי היה משה, אלא אלולי איש מצרי שהרג משה לא היה נכנס למדין. משל לאחד שנשכו ערוד והיה רץ לתת רגליו לתוך המים (עי' ירושלמי ברכות רפ"ה), ונכנס בנהר וראה תינוק אחד שהיה שוקע במים ושלח ידו והעלה אותו, א"ל התינוק לולי את הייתי מת. אמר לו לא אני הצלתיך, אלא אותו הערוד שנשכני וברחתי ממנו הוא הצילך. כך אמרו בנות יתרו למשה, יישר כחך שהצלתנו מיד הרועים. אמר להן משה, אותו המצרי שהרגתי הוא הציל אתכם. ולכך אמרו לאביהן איש מצרי, כלומר מי גרם לזה שבא אצלנו, איש מצרי שהרג.

ותמה בזה הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע (ד"ה ותאמרן), שלכאורה אין המשל דומה לנמשל, שהרי במשל האיש שהציל את הנטבע ננשך על ידי הערוד ומחמת הנשיכה הוצרך לרוץ למים, ושפיר י"ל שבעקיפין הערוד הוא המציל, אבל כאן משה רבינו לא נפגע מהמצרי, אדרבה, הוא זה שהכה את המצרי מדעת עצמו, ואף שהמצרי עשה מעשה שגרם למשה להכותו, אבל הסיבה למה משה הגיע למדין לא היתה מחמת המצרי אלא מפני שהוא התערב בריב ועשה מעשה, ולכאורה אין המשל דומה לנמשל.

אלא הענין הוא, אחרי שאדם עושה איזו פעולה של מצוה, כמו הנחת תפילין ואכילת מצה, הוא יודע בבירור שעשה רצון ה' כמצוות התורה, אבל יש מעשים מסוג אחר, שלפעמים אדם מרגיש שלשם שמים היה מוכרח לצעוק ולבייש פני אחד ברבים, או

[°] שיעור חומש רש"י יום ה' שמות תשנ"ט

(לצערנו, עדיין לא הגיע לידינו שיחה על פרשת וארא, אמרנו להדפיס שיעור זה כיון שעוסק גם בעניני פרשת וארא ושוכבי"ם).

כדי לקנא קנאת ה' היה חייב לעשות איזה ענין של אכזריות, בכגון דא צריך לעשות חשבון הנפש לדעת היטב ממה נבע אותו מעשה, האם ליכא דרכא אחרינא והיה מוכרח – מצד קנאת ה' שבוער בלבו כאש – לעשות מה שעשה, שבאמת לא היה אפשר בדרכי נועם ושלום, או אולי אילו היה באמת מחפש דרך אחרת לא היה מוכרח להתאכזר בשם ה' והיה יכול לסדר הענין בטוב ובנעימות, ורק מצא הזדמנות לשפוך חמתו על חבירו.

וכן היה כאן אצל משה רבינו – ולולא שהדברי יחזקאל אמר דברים נוראים אלו לא היינו אומרים מעצמנו – אחר שהרג את המצרי היה ליבו נוקפו האם עשה מחמת מדה רעה שהיתה בקרבו, שמחמת כעס ושנאה גרידא הרג האיש מצרי, או מחמת אהבת ישראל שבערה בקרבו לא היה יכול לסבול שמצרי מכה איש עברי מאחיו והיה 'מוכרח' להרוג. דהיינו, השאלה בעומק מי הרג את המצרי, האם משה רבינו הרג, באופן שהיה יכול שלא להרוג, או שהמצרי בעשותו מעשה עול ורשע הוא זה שסיבב על עצמו את מיתתו, ומשה רבינו בקנאתו לה' ואהבתו לאחיו מסר נפשו להרוג את הרודף שהיה בן מוות מצד עצמו.

והאבן הבוחן לפשר תעלומה זו אומר השינאווער רב זי"ע, הוא מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, לכן התבונן משה רבינו לראות מה יהיה המעשה שייגרר מהריגת המצרי, אם אח"כ יעשה מעשה של רחמנות אזי תהיה לו הוכחה שהמעשה שקדם לו היתה ראויה מצד הקדושה, אך אם ח"ו יבוא אח"כ מעשה של אכזריות אזי ידע שעבירה נגררה מעבירה. לכן כשראה משה רבינו שבא לידו מעשה של הצלת בנות יתרו, נתברר הספק בליבו שכל מעשהו בא ממידת הרחמנות והחמלה. וזהו שאמרו בנות יתרו לאביהן, כלשון המדרש, 'מי גרם לזה שבא אצלנו, איש מצרי שהרג', היינו שעתה ע"י מעשה של רחמים נתגלה שהמעשה שקדם לזה ג"כ היה מחויב להיעשות, ולא הגיע משה למדין מצד עצמו, אלא בעצם המצרי הוא שסיבב כל הענין כאותו ערוד, המצרי הוא ש'נשכו' למשה עד שהיה מוכרח להרגו מצד קנאת ה' ואהבתו לאחיו, וככה הגיע להציל גם אותנו מיד הרועים.

אמנם טוב יותר לנו אם לא נחכה עד לאחר המעשה, אלא כשמגיע מצב שמרגישים שראוי לגעור בחבר ולמחות בו לשם שמים, עדיף שנתבונן תחילה, עד שיהא ליבנו נוקף היטב האם מחשבה זו באה מהצד הטוב, כי בווערת בי קנאת ה' וכבוד שמים, או עצת היצר היא ממידות רעות. וצריך אדם לעשות חשבון הנפש קודם שבא למחות ולצעוק, האם גם אני אינני נכשל בדברים דומים, ואולי גם אני צריך להתנהג יותר בשלמות.

הספורנו מפרש דבר נפלא על הפסוק 'וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו', וז"ל 'ומצד האחזה התעורר להנקם'. פירוש דבריו, לא כל חבר נקרא 'אחיו', רק כאשר צערו של חברך כואב לך עד דכדוכה של נפש, שאינך יכול לסבול שמצרי מכה איש יהודי, עד כדי כך שאתה מוכן לסכן את חייך במה שאתה הורג את המצרי, אז אתה זוכה להיקרא 'אחיו'.

עלינו להתבונן, כאשר נמצאים יחד חברים וידידים, ששם חבר ואח אין קונים כלאחר יד, רק כאשר אחד נותן מעצמו בשביל חברו ומתמסר בעד חברו אזי יכול להיקרא 'אח' קרוב.

תיקון ימי שובבי"ם בפרשיות גלות וגאולת מצרים

שבועות אלו נקראים ימי שובבי"ם, ואיתא בכתבי האריז"ל שימים אלו מסוגלים לתשובה אף על חטאים שבדרך כלל אין מועילה להם תשובה (עי' זוה"ק ח"א סב.). יש להבין למה דווקא שבועות אלו מסוגלים לתקן ענינים אלו. ביאור הענין הוא, שידוע מצדיקים שצריך לחיות עם פרשת השבוע, דהיינו, שלא שבמקרה אירע לפי חלוקת הפרשיות שקוראים בימים אלו את פרשיות הגלות, אלא לקריאת התורה ע"י כלל ישראל יש השפעה על הזמן הזה, וכיון שאנו קוראים בימים אלו עניני הגלות, יורדת חשכה לעולם בימים ההם בזמן הזה, וגם עתה יש באותו הפרק בחינה של גלות. בפרשת וארא מאיר ובא אור הגאולה ע"י מכות מצרים, ובפרשת בא יש הארה של הגאולה עצמה, ובפרשת בשלח נגמרה הגאולה ע"י קריעת ים סוף, ואחר כך זוכים בפרשת יתרו לקבלת התורה. נמצא שענינים אלו שקוראים בתורה אינם מאורעות שהיו לפני אלפי שנים גרידא, אלא בכל שנה ושנה חוזר על עצמו באמת כל המהלך של הגלות והגאולה. מעתה צריך להתבונן מה באמת מטרת הגלות והגאולה, ואיך הדברים קשורים לחיינו אנו.

וקודם לכן יש להתבונן, הרי גלות מצרים היתה כמנין רד"ו, מאתיים ועשר שנים ארוכות וקשות סבלו בני ישראל בגלות מצרים, ולעומת זאת עניני הגאולה, מתחילת עשר המכות עד אחרי מתן תורה, נמשכו כשנה ועוד. ואם כן, למה זה עניני הגאולה שהיו בזמן מועט כתובים בתורה על פני פרשיות וארא בא בשלח יתרו משפטים, ולעומתם עניני הגלות, על כל הסבל צער ואנחה שסבלו בני ישראל במשך מאתיים ועשר שנה, כתובים רק בפרשת שמות, ולכאורה עניני הגלות היו צריכים לבוא באריכות גדולה ולמה קיצרה התורה במקום שאמורים להאריך.

מבאר החידושי הרי"ם שכאשר לוקחים גרעין ושותלים אותו באדמה אין רואים מבחוץ כלום, שהרי הכל מכוסה בעפר. ואם יבוא אדם עכשיו ויסתכל על האדמה יחשוב שאין כאן כל עתיד, ורק לאחר זמן כשצומחים אילנות ופירות טובים, רואים ומבינים למפרע שהיה כאן גרעין, גם כשהעין הרואה לא הבחינה בה. כך בענין הגלות והגאולה, בזמן הגלות יש הסתר פנים, אין אנו רואים את תכלית היסורים העוברים עלינו, ולא את יד ה' המשגיח עלינו להיטיב לנו באחריתנו. אבל אחרי הגאולה מתגלה לנו שבזמן שלא ראינו כלום היה כאן גרעין טמון באדמה שצמח כל הזמן, ואז מבינים למפרע שרק ע"י הגלות היתה יכול לצמוח כל הגאולה.

נמצא שכל הכתוב בפרשיות וארא בא בשלח יתרו, כל הגילויים הגדולים והנשגבים של יציאת מצרים וקבלת התורה, זכו להם בני ישראל רק מכח שעברו את הזיכוכ של פרשת שמות, ע"י שעברו את כל המצב של הגלות. אמנם כשעומדים בפרשת שמות התורה מקצרת בסיפור הגלות והצרות כי עדיין לא מבחינים בשלב הזה מה עומד להיות כאן, וכאותו שעומד על הגרעין שמכוסה היטב בעפר ואינו רואה השורשים הגדולים שמשתרשים תחתיו. רק בכל הפרשיות שקוראים אחר כך אנו מבינים שכל המדרגות של הגאולה לא זכו אלא ע"י הסבל של כל מאות שנות החשכה של הגלות.

והנה ידוע קושיית הגמ' (סנהדרין קא.). עה"פ (שמות טו, כו) 'כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך', 'וכי מאחר שלא שם, רפואה למה'. ומבאר רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק משפטים א), כשגוזרים עלינו מלמעלה מכות וגלות רח"ל, אין זו מכה לשם מכה, כמו שהיה במצרים, אלא 'כי אני ה' רופאך', כלומר המכה עצמה היא לשם רפואה, שיש בה תועלת מכוונת לטובתנו. כמשל הרופא שצריך לפעמים לדקור במחט או לחתוך לצורך רפואה, וזה לא נעים לחולה ואף כואב לו, ועם כל זה בר דעת מבין שזה לטובתו של החולה, לרפאו ולהחיותו. וזהו שדרשו רבותינו בתחילת הפרשה (שמו"ר א) על הגלות, הה"ד (משלי יג, כד) 'חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שוחרו מוסר'. שלמה המלך אומר שאב האוהב את בנו נתן לו יסורים, ומי ששונא בנו חוסך ממנו את שבטו. כך כל הגלות היא מאהבת ה' אותנו, לזכך אותנו לגילוי השכינה ביציאת מצרים וקריעת ים סוף וקבלת התורה.

וצריך כל אחד ואחד לשום לבו ולהבין שאין הדברים הללו אמורים רק בגלות וגאולה של כנסת ישראל כולה, אלא בכל צרה וצוקה וכל נגע ומחלה שעובר ל"ע על יהודי באשר הוא שם. וגם כאשר ידמה בעיניו שרק רע כל היום רח"ל, צריך שידע שכל מצבו מושגח על ידי אביו שבשמים, בבחינת 'אוהבו שחרו מוסר', ושאין המכות הללו כמכות מצרים חלילה, אלא הן באות מרופא נאמן שכל מעשיו מתוך רחמים

רבים, לרפאו ולהיטיבו באחריתו, להיות ראוי לטובות גדולות אין קץ. ולא זו אף זו, אלא ישועתו קרובה לבוא, כי הגרעין של גאולתו טמון כבר עכשיו בנפשו ועושה שורשים, השואבים חיות וכוחות מהחיזוק והאמונה של האדם העובר את הגלות שלו. ועוד יזכה לאכול מפירותיה המתוקים של הגאולה וישבע מטובה.

והנה בני ישראל סבלו במצרים בעינוי ושעבוד קשה, בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה בעבודת פרך, כמו שאנו רואים בהגדה של פסח ובמדרשי חז"ל. אמנם איתא בספיה"ק (ע' בשל"ה מסכת פסחים, מצה שמורה י) הרבה רמזים בהגדה על הצרות הרבות שסבלו בני"י במצרים אף ברוחניות. וכל הצרות האלו, בגשמיות וברוחניות, הן אלו שזיככו והעלו אותנו למדרגות גבוהות שנוכל להגיע לקבלת התורה כנ"ל. ואם כן, גם הזמן הזה של ימי שובבי"ם מסוגל לכך שיכניס כל אחד בתוכו את ענין הגלות, והזיכוכן שהיא עושה בנפשו. כל אחד יכול לשבר את החומר שלו ולזכך עצמו להיות יותר ראוי לקבלת התורה. ואין הכוונה חלילה שנביא על עצמנו צער ויגון חלילה, אנו מתפללים שיהיה אך טוב וחסד לכל ישראל, רק יש דרך אחרת שנוכל לקבל יסורים ולעבור את הגלות ולהיגאל ממנה בלי שום פגע – אלו הם יסורים של 'אשרי הגבר אשר תיסרנו י'ה ומתורתך תלמדנו', היינו יסורים של אהבה שאין בהם ביטול תורה ותפילה (ע"י ברכות ה.), אלא אדרבה, חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים, וכפי שיתבאר.

ידוע מה דאיתא בזה"ק (ח"א כז.) על הכתוב (שמות א, יד) 'וימררו את חיייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים', 'בחומר' בקל וחומר 'ובלבנים' בליבון הלכתא. וזהו הדרך המובחר להיכנס לגלות, והאופן הרצוי לעבור את עול השעבוד. כי על ידי שאדם יושב ולומד אף על פי שאין לו חשק, ומתגבר על יצרו להתמיד בלימוד התורה בלא הפסק, ואף שהיצר בא ומפתה אותו להפסיק מלימודו לשוחח קצת או להיות יוצא ובא מהכא להתם, אעפ"כ הוא מתחזק להמשיך לעסוק בתורה, על ידי זה הוא סובל את שעבוד מצרים ואת העבודה הקשה. הלימוד והעסק בליבון הלכתא ובקל וחומר להבין את תלמודו הדק היטב, מזככו ממש כמו בגלות מצרים לקראת קבלת התורה.

ולכן כאשר יהודי יושב ועוסק בתורה ומרגיש שקשה לו להמשיך והוא רוצה להפסיק, יתבונן שעובר עכשיו סבל ממש דומה לשעבוד מצרים, וכמו שהמצרי עמד על גבם של אבותינו והכריחם לעבוד עבודה קשה מאוד, כן עתה עומד עליו יצרו וממרר את חייו בעבודה קשה ומכהו בפנימיות נפשו, ולכן 'החלש יאמר גבור אני' ויתחזק ויתגבר בכח גדול להמשיך ללמוד את התורה"ק על אף שמרגיש בלבו כאב

וצער, ונחשבים לו אותם 'חומר' ו'לבנים' שבתורה לזיכוכ כענין השעבוד במצרים, ועי"כ זוכה לעדן את נפשו ולהיות ראוי לקבלת התורה.

ישאל ניגע לריק'

בני ישראל במצרים עבדו עבודה קשה בבניית ערי מסכנות לפרעה, פיתום ורעמסס, וידועים דברי חז"ל (סוטה יא.) שערי מסכנות אלו היו צריכים לבנותן שוב ושוב מפני שכל מה שהיו בונים היה נופל. וכדי לבאר את קושי השעבוד הזה נקדים משל. מספרים שברוסיה היה אדם אחד שהיה אסור בבית האסורים שנים רבות מאוד, ובמשך כל השנים האלו היה מוטל עליו עונש לטחון החיטים ע"י גלגול הריחיים הכבדים, הוא היה סגור ונעול בחדרו ובכל שעות היום והלילה היה צריך לסובב דרך חלון קטן את קורת העץ של הריחיים ולטחון. ויהי היום, אחרי שנים ארוכות ששהה שם נסתיים זמן העונש שנקצב לו, והתבשר שנשתחרר מבית האסורים. לפני שיצא משם ביקש לראות איך נראה הצד השני מעבר לקיר, הריחיים שעבד כ"כ קשה לגלגל משך כל השנים. כשנכנס לחדר השני ראה שהוא טרח לגלגל ריחיים מדומים, לא היה שם שום אבן מצד השני ולא חיטים. וכשראה אותו אדם דבר זה יצא מדעתו מרוב צער. כך מספרים.

ויש להבין, הרי העבודה הקשה שהוא טרח כבר נעשתה ועברה, ולמה זה יצא מדעתו. והענין הוא פשוט, שהרי הוא אמנם עבד קשה מאוד לילות כימים בקור הנורא לטחון בריחיים, אבל היה בטוח שיש איזה תועלת מכל עמלו, הוא חשב שבוודאי הוא טוחן חיטים לקמח ובני אדם נהנים מטרתו ואוכלים לשובע לחמם. אך משנודע לו שכל השנים יגע וטרח להבל וריק לא היה יכול לשאת את הצער וירד מדעתו לגמרי.

כדבר הזה היה במצרים, בני ישראל עבדו עבודה קשה מאוד לבנות את פיתום ואת רעמסס, והיו רואים את כל עמלם יורד לטמיון. ובמצרים היה עוד יותר גרוע מהמשל, שעד שכבר ראו איזה בנין עומד על תילו וכבר יצאה איזה תועלת מעמלם, היה כל עמלם נהרס לנגד עיניהם. כאשר נצייר לעצמנו את מה שבני ישראל עברו במצרים נבין במקצת את עומק הרשעות של המצריים ואת גודל היסורים שעברו אבותינו.

עלינו לדעת שהתורה היא נצחית, וכמו אז כן עתה בימינו אנו יש גם בחינת פיתום ורעמסס. כאשר בחור מתייגע במשך היום ללמוד ולעסוק בתורה, ואח"כ כשבא עת התפילה הוא מתנהג שלא כראוי, האם זה לא דומה לפיתום ורעמסס. הוא עמל והתייגע כמה שעות בתורה ונתעלה למדרגה יותר גדולה והשיג איזו השגה, ואח"כ

ברגע אחד של קלות ראש הוא הורס ושובר את כל עמלו. הרי שאנו גורמים לפעמים לעצמנו את מה שפרעה עשה לבני ישראל במצרים. אכן ב"ה אין לנו פרעה מבחוץ, אבל מבפנים יש לנו פרעה, 'הגוי אשר בקרבך', והוא גורם לנו נזקים קשים מאד. בחור משקיע עבודה ויגיעה, ופרעה זה מסיתו להחריב בידיים את כל מה שהוא בנה. אסור לאדם להיות שוטה, צריך להתחכם ולעמוד נגד עצת היצר בתחבולות ולשמור על עמלנו שלא יחרב.

וסוף מעשה במחשבה תחילה, צריכים לתת לב איך 'בונים' את היום בתורה ועבודת ה'. בחור שמשכים ולומד פארטאגס, ואח"כ מתפלל בכונה, סועד פת שחרית ואח"כ לומד בסדר לפני הצהריים, וכן על זה הדרך שאר כל היום, אם משקיעים מחשבה כללית, שתהיה איזו שייכות בין כל הסדרים והתפילות ושאר עבודות היום, אזי נבנה על ידי כן בנין גדול ומפואר. משא"כ אם אין נזהרים לשמור על כל מה שבונים, אזי יש דברים שנשברים בהם ומתקלקלים, ונופל כל הבנין כפיתום ורעמסס. יה"ר שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה.

העבודות, הכנה למתן תורה

ענין נוסף הקשור לסדר הפרשיות הללו, הגלות והשעבוד ושייכותם לקבלת התורה. הנה מפי הגבורה שמענו (שמות כ, ב) 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', וידועה קושית האבן עזרא למה לא אמר הקב"ה אנכי ה' אלקיך אשר בראתי שמים וארץ ואשר בראתיך. ופירשו בספה"ק (ע' תפארת שלמה ליקוטים חדשים) שידוע שביציאת מצרים לא יצאנו מעבודות לחירות לעשות ככל העולה על רוחנו, אלא יצאנו מעבודות לעבודות וכדכתיב (שמות ג יב) 'בהוציאך את העם ממצרים 'תעבדון' את האלקים על ההר הזה', וכמו שאמרו (מגילה יד.) 'התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה'. והחירות שלנו הוא כי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה', שקרבנו המקום לעבודתו הקדושה לעשות רצונו ולהיות לו לעבדים. ומהות העבד הוא שאין לו שום מציאות מבלעדי רצון אדוניו כמו שאנו רואים כאשר עבד אברהם הלך למצוא אשה ליצחק, פתח את דבריו לבתואל ולבן באומרו (בראשית כד, לד) 'עבד אברהם אנכי', היינו, אל תשאל לשמי כי אין לי שום מציאות אחרת, אלא 'עבד אברהם אנכי', אני בטל ומבוטל לאדוני, שהרי מה שקנה עבד קנה רבו (פסחים פח:), זה כל המציאות שלי.

על כן, כדי שנהיה ראויים שה' יאמר עלינו 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם', כדי שנבין מהי עבדות והכנעה באמת, היינו צריכים להיות תחילה עבדים במצרים לעבוד קשה ולבטל כל רצון עצמי, ועל ידי זה נכנס לעצמותנו הטבע של עבדות, עד שהיו ראויים להשתחרר מכלי פרעה ולהיות עבדי ה' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך.

אפשר שכמו שבני ישראל במצרים סבלו אצל פרעה רד"ו שנה כדי ללמוד מהו ביטול והכנעה, כמו כן בשנות הבחורות צריך בחור לסבול קצת עול בישיבה, הוא לומד לציית לשמוע ולקבל, יש הנהלה ובעל הבית לבירה, וצריכים לשמוע לכללי המקום. מי שרוצה להצליח ולהישאר בישיבה צריך לשמור ולעשות כל תקנות הישיבה, בין אם הוא מבין אותם ואת התועלת שהם מביאים לו, ובין אם הוא חושב לפי דעתו הרחבה שהיה צריך להיות אחרת. ה'שיעבוד' וקבלת העול הזה הוא קנין עולם, כדי שבהמשך החיים ידע מהו ביטול והכנעה לרצון ה', ועי"ז יוכל להיות עבד ה' גם בלי משגח. 'טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו', כי כשיקים את ביתו אי"ה, יוכל להיות לו ביטול לבעל הבירה של כל העולם, להקב"ה.

מעלת הלימוד בהשכמה

עוד נקודה אדבר בענין הלימוד בהשכמה, איתא מרבי צדוק הכהן זי"ע על דברי הגמ' (ברכות ה.). על הפסוק (תהילים קמט, ו) 'וחרב פיפיות בידם', חרב של שתי פיות, זה ק"ש שעל המיטה. ומבאר שהרי בני ישראל יש להם את הכח של 'הקול קול יעקב', קול תורה וקול תפילה, ובקריאת שמע מתאחדים שני הכוחות האלו, שהרי קריאת שמע הוא תורה, וכדברי הגמ' (מנחות צט:): שעי"ק"ש יוצאים ידי חובת 'והגית בו יומם ולילה' (יהושע א, ח), וכמו כן ק"ש הוא חלק מהתפילה, על כן יש בק"ש את שני הכוחות, בין תורה ובין תפילה.

איני יכול לומר דבר זה מעצמי, ואולי זה כבר כתוב בספה"ק, שהלימוד בהשכמה הוא ג"כ בחינה של 'חרב פיפיות בידם'. שהרי הלימוד לפני התפילה הוא הכנה לתפילה, ואמנם זה תורה אך לא תורה בלבד, אנו מאמינים בדברי הצדיקים כפי שנמסר לנו מרבותינו זי"ע וכך היה ידוע אצל כל החסידים בכל הדורות, גודל הענין של הלימוד לפני התפילה. וכידוע דברי קדשו של השר שלום מבעלזא זי"ע שלימוד דף גמרא לפני התפילה יש בכחה ובסגולתה לטהר את המחשבה בשעת התפילה, 'שוב מחשבתו הרעה עם הספר', כל התפילה נראית אחרת לגמרי אחר דף גמרא.

צריך לחזק את סדר הפארטאגס ולידע שזהו החרב פיפיות שבידינו נגד כל המפריעים, ועיקר המפריע הוא 'הגוי שבקרבו', אשר מונע מן האדם לעשות את רצון הבורא יתברך. יעזור השי"ת שנזכה להשכיל לייקר את הזמן שאנו עומדים בו, את הזמן של החומר והלבנים, לעמול ולהתייגע בלימוד התורה הקדושה, ולהתגבר על כל המניעות והמפריעים, ועי"ז נזכה לעבור כראוי את גלות מצרים ולזכך את נפשותינו, ונזכה אכן בימים אלו לתשובה שלמה ולהכנה ראויה לקבלת התורה, למען לא ניגע לריק ולא נהיה ח"ו בבחינת הבניינים של פיתום ורעמסס, אלא נזכה לקנין נצח בעבודת השי"ת.